

Sygn. akt III CZ 42/18

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa I. K.

przeciwko "[...] Towarzystwu Ubezpieczeń S.A. [...]"

w W.

o odszkodowanie i rentę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 grudnia 2018 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 sierpnia 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

1) oddala zażalenie,

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 13 sierpnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] odrzucił skargę kasacyjną powódki I. K. od wyroku tego Sądu z dnia 27 kwietnia 2017 r. W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że skoro w apelacji powódki oznaczono wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 15.250 zł, zaś zaskarżeniem objęto jedynie orzeczenie o wysokości renty, to wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie może być oznaczona na kwotę wyższą niż w apelacji, która została w całości oddalona.

W zażaleniu na to postanowienie powódka zarzuciła naruszenie art. 398⁶ § 2 w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. poprzez wadliwe przyjęcie, że wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną wyroku sądu drugiej instancji warunkowana jest jedynie zakresem zaskarżenia wyroku sądu pierwszej instancji przez powódkę (tj. kwotą 15.250 zł), podczas gdy wynika ona także z zakresu zaskarżenia orzeczenia Sądu pierwszej instancji przez pozwanego (tj. kwotą 140.818,50 zł), a to wobec częściowego uwzględnienia tej apelacji.

W odpowiedzi na zażalenie pozwany wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Przepis ten ma bezwzględny charakter i nie jest dopuszczalne dowolne, zależne wyłącznie od woli stron oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia po to, by uzyskać uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie, w której jest ona niedopuszczalna (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2018 r., II UZ 119/17, nie publ.). Tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze kasacyjnej wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1997 r., III CZ 25/97, OSNC 1997, Nr 10, poz. 162). Założenie to może podlegać wyjątkom

w sytuacji, gdy apelacja została złożona przez obie strony lub wartość przedmiotu zaskarżenia została określona w apelacji wadliwie (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2014 r., III CZ 11/14, nie publ. i z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, nie publ.).

Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i art. 26 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lipca 2008r., IV CZ 53/08, nie publ., z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, nie publ., z dnia 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, nie publ., z dnia 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, nie publ., i z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, nie publ.).

Powódka w pozwie wniesionym 10 kwietnia 2015 r. domagała się zasądzenia od pozwanego kwoty 171.686,05 zł tytułem odszkodowania i kwoty po 3.418,06 zł miesięcznie tytułem renty poczynając od maja 2015 r. W zakresie renty wartość przedmiotu sporu została wskazana w pozwie na kwotę 41.016,72 zł i odpowiadała zgodnie z art. 22 k.p.c. sumie świadczeń na cały rok (k. 2), skarżąca nie domagała się bowiem zasądzenia renty za okres przed wniesieniem pozwu. Łącznie wartość przedmiotu sporu wynosiła 212.702,77 zł i tak prawidłowo (z uwzględnieniem zaokrąglenia) została oznaczona w pozwie. Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2017 r. uwzględnił częściowo powództwo zasądając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 114.499,86 zł z ustawowymi odsetkami i ustawowe odsetki od kwoty 57.186 zł za okres od 4 czerwca 2015 r. do 5 sierpnia 2015r. tytułem odszkodowania oraz rentę w kwocie po 2.193,22 zł miesięcznie poczynawszy od maja 2015 r.

Powódka w apelacji zakwestionowała jedynie oddalenie powództwa w zakresie renty, która jej zdaniem powinna wynosić nie - jak przyjął Sąd Okręgowy - 2.193,22 zł a 3.464,02 zł i wskazała wartość przedmiotu zaskarżenia, jako kwotę 15.250 zł (12 miesięcy x 1.270,80 zł) stanowiącą różnicę między kwotą 3.464,02 (uznaną przez nią za prawidłową wysokość świadczenia z tego tytułu), a kwotą zasądzoną (2.193,22 zł). Już na tym etapie postępowania wartość przedmiotu zaskarżenia została zawyżona o kwotę 551,52 zł (45,96 zł x 12 miesięcy), apelacja mogła bowiem dotyczyć jedynie różnicy między rentą żadaną (3.418,06 zł),

a zasądzoną (2.193,22 zł), czyli kwoty 1224,84 zł x 12 (14.698.08 zł), a nie rentą stanowiącą podstawę wyliczeń (3.464,02), a rentą zasądzoną (2.193,22 zł), czyli kwoty 15.249,60 zł (12 miesięcy x 1.270,80 zł). Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2018r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powódki w całości (punkt 2), zatem w zakresie tej apelacji wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przekraczać kwoty (14.698.08 zł).

Sąd Apelacyjny pominął jednak, że apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji złożył także pozwany, zaskarżając wyrok w części obejmującej zasądzenie renty w kwocie po 2193,22 zł miesięcznie i odszkodowania w kwocie 114.499,86 zł. wskazując, jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwotę 140.819 zł (2193,22 x 12 (26.318,64 zł) + 114.499,86 zł). Sąd Apelacyjny uwzględnił częściowo apelację pozwanego i zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że w miejsce renty w kwocie 2.193,22 zł zasądził na rzecz powódki rentę w kwocie 207,14 zł za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. oraz rentę w wysokości 1.477,94 zł za okres od dnia 1 maja 2018 r. i obniżył kwotę odszkodowania zasądzając w miejsce kwoty 114.499,86 zł kwotę 99.906 zł. Apelacja pozwanego w zakresie odszkodowania została uwzględniona jedynie do kwoty 14.593,86 zł, czego skarżąca nie zakwestionowała w skardze kasacyjnej, która dotyczy jedynie świadczenia rentowego.

Już z powyższej analizy wynika zatem ewidentnie, że w zakresie oddalenia apelacji powódki wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie może przekraczać kwoty 14.698.08 zł, a w zakresie apelacji pozwanego kwoty 26.318,64 zł, gdyby została w części dotyczącej renty uwzględniona w całości. Łącznie wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej nie mogłaby przekroczyć kwoty 41.016,72 zł (14.698, 08 zł + 26.318,64 zł), a w rzeczywistości jest jeszcze niższa, apelacja pozwanego w zakresie świadczenia rentowego została bowiem uwzględniona jedynie w części.

Biorąc pod uwagę, że Sąd Apelacyjny uwzględniając apelację pozwanego różnicował wysokość zasądzanego świadczenia rentowego, w ten sposób, że za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r. renta została obniżona do kwoty 207,14 zł, a za okres od dnia 1 maja 2018 r. do kwoty 1477,94 zł wartość przedmiotu zaskarżenia w zakresie dotyczącym apelacji

pozwanego należało określić w sposób najbardziej korzystny dla skarżącej przez różnicę kwoty zasądzonej przez Sąd pierwszej instancji (2.193,22 zł) i najniższej kwoty do której renta została obniżona (207,14 zł), co pozwalałoby określić wartość przedmiotu zaskarżenia w zakresie uwzględnionej apelacji pozwanego na kwotę 23.832,96 zł (1986,08 x 12 miesięcy).

Ostatecznie w skardze kasacyjnej powódka zakwestionowała jedynie w części wysokość zasądzonej na jej rzecz renty, wskazując, że renta za okres od dnia 1 maja 2015 r. do dnia 30 kwietnia 2018 r., jak również renta za okres od dnia 1 maja 2018 r. została zaniżona o kwotę 1.846,80 zł miesięcznie i określiła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 90.810 zł będącą sumą kwoty 64.638 zł (35 miesięcy x 1.846,80 zł) i kwoty 26.171,78 zł (12 miesięcy x 1.846,80 zł). Zaznaczyć należy, że iloczyn liczby 12 i kwoty 1.846,80 zł wynosi 22.161,60 zł a nie - jak omyłkowo wskazała powódka - 26.171,78 zł.

Skarżąca nie wzięła pod uwagę, że określenie wartości przedmiotu sporu następuje według sumy właściwej w chwili wniesienia pozwu i tak określona wartość pozostaje niezmienna do końca postępowania, jeśli w dalszym jego toku nie nastąpi zmiana powództwa (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1997 r., III CZ 82/97, Prok. i Pr. - wkł. 1998, nr 6, poz. 38). W konsekwencji świadczenie rentowe nie stanowiące świadczenia zaległego w dacie wniesienia pozwu nie może się stać świadczeniem zaległym na potrzeby określenia wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu kasacyjnym.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że jeżeli dochodzone jest świadczenie powtarzające się w tym również za okres poprzedzający wniesienie pozwu, wartość przedmiotu sporu ustala się najpierw dla powtarzających się, świadczeń przyszłych na podstawie dyspozycji art. 22 k.p.c., a następnie dla świadczeń zaległych przez ich zliczenie za cały okres poprzedzający wniesienie pozwu na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. i suma obu tych wartości w takim przypadku stanowi wartość przedmiotu sporu (por. m.in. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasady prawne z dnia 16 marca 1936 r., C I 1659/35, Zb.Orz.1936, poz. 408, z dnia 18 kwietnia 1958 r., I Co 5/58, OSN 1958, nr 3, poz. 61, uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2012 r., III UZP 3/12, OSNP 2013, nr 9-10, poz. 112 oraz uchwała

Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1981 r., III CZP 69/80, OSNC 1981, nr 6, poz. 101)

W rozpoznawanym przypadku dochodzona przez powódkę renta nie odnosiła się do okresu poprzedzającego wniesienie sprawy do sądu, skoro pozew został złożony w dniu 10 kwietnia 2015 r., a renty żądano od maja 2015 r. W tej sytuacji wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi w zaokrągleniu do pełnego złotego jedynie 22.162 zł (12 miesięcy x 1.846,80 zł) (art. 22 w zw. z art. 368 § 2 zdanie trzecie w zw. z art. 398²¹ k.p.c.) Narastające świadczenia bieżące za okres od dnia wniesienia pozwu (1 maja 2015 r.) do dnia orzekania przez Sąd drugiej instancji (kwiecień 2018 r.) nie stanowią świadczeń zaległych sprzed dnia wniesienia pozwu, a tak je traktuje skarżąca zliczając wartość świadczeń nieuzyskanych za 35 miesięcy toczącego się procesu i obliczając dla nich odrębnie wartość przedmiotu zaskarżenia, co nie znajduje uzasadnienia w świetle zasad wyliczania wartości przedmiotu sporu w sprawach o prawa do świadczeń powtarzających się (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2017 r., II UZ 54/17, nie publ. i z dnia 28 kwietnia 2016 r., UZ 48/15, nie publ.).

Wobec tego, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie przekracza progu, o którym mowa w art. 398² § 1 zd. 1 k.p.c., zaskarżone postanowienie mimo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 2 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265) ustalając wysokość kosztów zastępstwa procesowego od wartości przedmiotu zaskarżenia wskazanej w zażaleniu.

jw